

DEBAT

København er en historisk succes – men en lige så stor fiasko

Billeder af havnebadet på Islands Brygge har prydet magasiner verden over, dét er liveability, når det er bedst. Men samme liveability har været med til at ødelægge byens sjæl. Velfærdsbyens lighedsideal er vejet for en markedsdrevet velstandsby – for dem der kan betale.

København hylides blandt andet af Monocle og The Economist som et pragteksemplar på en by med høj livskvalitet. Vi er verdensmestre i at skabe rent havnevand, futuristisk metro direkte fra lufthavnen, cykelkultur, gourmetmad, mikrobryggerier og tryghed.

København er blevet en glat, manicureret by. Byen uden sjæl, hylér slumromantikerne, når de drømmer sig tilbage til det gamle, autentiske København, hvor der var plads til alle og priserne rimelige.

Men det var en by på randen af kollaps. Sådan er det som bekendt ikke længere. Liveability kalder man den komfort, magelighed og eksklusivitet, byen tilbyder sine beboere. København ligger hvert år i toppen på de feterede lister, der sammenligner levestandarden i verdens storbyer.

Fra succes til fiasko

Men medaljen har en bagside. Det er i stigende grad en lukket fest, og tendensen fortsætter så langt ind i fremtiden, vi kan se. Det er et paradoks, at den danske velfærdsby både har vist sig at være en historisk succes og – måske – en endnu større fiasko. De alvorlige økonomiske ubalancer kombineret med strukturelle og langsigtede udfordringer med byens

bæredygtige udvikling – socialt og miljømæssigt – er nu ved at slå igennem for fuld kraft. Det skyldes nye former for bosætning, nye familiemønstre, demografiske skift og sidst, men absolut ikke mindst klimakrisen. Den påvirker byens funktioner på alle niveauer og forstærker den globale ulighedskrise, der har forandret byer verden over og truer med at erodere grundlaget for, at fremtidige generationer kan opleve samme fremgang, som de foregående årtier har præsteret. Politikerne er magtesløse i kampen om at dæmme effektivt op for den skævvridning, der truer med at rive byen midt over.

På rekordtid har det økonomiske opsving forvandlet den traditionelle velfærdsby til velstandsby i tiende potens. Velfærdsbyen var selve billedet på det danske samfunds bredtfavnende lighedsideal.

Myten om byen var skabt på skuldrene af et rodfæstet retfærdighedsprincip om lige adgang til de fælles ressourcer og de muligheder, byen kan tilbyde med sine vidtforegnede netværk og nærhed til centrale, magtfulde statslige institutioner, arbejdspladser og kultur. Det var og er en af de mest konkrete udmøntninger af den konsekvente, rumlige nivel-tering af hierarkier og økonomiske

Af direktør
Kristoffer Lindhardt Weiss,
Arkitektens Forlag

forskelle, som indgik i velfærdssamfundets kontrakt med indbyggerne. Tilgængelighed, transparens og åbenhed var de planlægningsmæssige idealer, der dikterede forvaltningen af det offentlige rum. Datidens arkitekter og planlæggere identificerede sig med idealerne formuleret i de sociale programmer, velfærdsstaten hvilede på.

Den øvre middelklassens by

Velstandsbyen, derimod, er markedsdrevet og drives af en ufravigelig logik, der har ligget latent i grundlaget for velfærdsbyens indretning, lovgivning og målsætning. For det var den brede fremgang i velstand, der var velfærdssamfundets mål. Med ankomsten af velstandsbyen har velfærdsbyen sejret sig selv ihjel. Spørgsmålet om, hvem der har retten til at benytte og tilgå det rum, byen er, er mere aktuelt end nogensinde.

Debatindlægget har tidligere været bragt på netmediet Politiken Byrum i sammenhæng med debatbogen "Kritisk By" .

Kristoffer Lindhardt Weiss er direktør på Arkitektens Forlag og vil agere moderator på Byplanmødet i Køge den 3.-4. oktober 2019.